

LUNA

Kjetil Karlsen

Bachelor
Det er et troll!

It's a troll!

Barnehagelærerutdanningen, samlingsbasert

2017

Innhold

INNHold	2
NORSK SAMMENDRAG	3
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	4
FORORD	5
1. INNLEDNING	6
1.1 PROBLEMSTILLING OG AVGRENSNING	6
1.2 LEKBEGREPET	7
1.3 LÆRINGSBEGREPET	7
2. TEORETISKE PERSPEKTIVER	8
2.1 BARNS FORHOLD TIL NATUREN	8
2.2 BARNS LÆRING I NATUREN.....	8
2.3 BARNS LEK I NATUREN	9
2.4 DEN ANSATTES ROLLE I NATUREN	10
3. METODE	11
3.1 BARNESAMTALER.....	11
3.2 INTERVJU OG INTERVJUPERSONEN.....	12
4. FUNN OG DRØFTING	12
4.1 PEDAGOGISK LEDERS ERFARINGER OG OPPLEVELSER MED BARN I NATUREN	13
4.2 NATUREN FRA ET BARNEPERSPEKTIV	17
5. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	21
6. LITTERATURLISTE	24
7. VEDLEGG	26
7.1 FORELDRESAMTYKKE	26
7.2 INTERVJUGUIDE.....	27
7.3 PEDAGOGISK LEDERS SAMTYKKE	28

Norsk sammendrag

Tittel: Det er et troll!	
Forfatter: Kjetil Karlsen	
År: 2017	Sider: 28
Emneord: Lek, læring, naturen	
Sammendrag: I denne oppgaven, med utgangspunkt i barns lek og læring i naturen, forsøkes det å finne svar på problemstillingen « <i>Hvordan er pedagogisk leders syn på naturens potensiale for lek og læring, og hva er fire barns faktiske opplevelse av en utforskertur i naturen?</i> » Dette gjøres ved hjelp av et kvalitativt forskningsintervju med en pedagogisk leder med erfaring på temaet samt en utforskertur i naturen der barna er utstyrt med fotoapparat. Det som fotograferes samtales det om, og på den måten kan man få innsikt i hva barnet opptas av i naturen. Både intervjuet og utforskerturen gir spennende funn som leder fram til svar på problemstillingen.	

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: It's a troll!	
Authors: Kjetil Karlsen	
Year: 2017	Pages: 28
Keywords: Play, learning, nature	
Summary: This assignment, based on children's play and learning in nature, is attempting to find answers to the question "What's the educational leaders view on nature as an arena for playing and learning and what are four children's actual experience from an expedition in nature?" The methods are a qualitative research interview with an educator with experience on the subject as well as an exploratory tour of nature where the children are equipped with a photo camera. The photographs are talked about with the children. This is a method to get insight into what the child finds fascinating in nature. Both the interview and the tour provide exciting discoveries that lead answers on the question of the assignment.	

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med avsluttende barnehagelærerutdanning ved Høgskolen Innlandet, avdeling Hamar. Først og fremst rettes mange store takk til veileder Siri-Christine Seehuus for kvalitet på veiledningene, tøffe tilbakemeldinger og høy tilgjengelighet under oppgaveskrivingen.

En stor takk sendes også til alle involverte i barnehagen som har tatt seg tid til å bidra.

Man skal alltid takke sin mamma; Takk for at du alltid har hatt trua på gutta dine.

Sist, men ikke minst; tusen takk til Silje som har vært upåklagelig tålmodig og forståelsesfull og som har sørget for fred og ro i heimen i prosessen fram mot mål.

Takk, takk, takk!

Øyer 16. Mai, 2017

Kjetil Karlsen

1. Innledning

Fra jeg var liten har jeg vært glad i naturen. Fjellturene i Gudbrandsdalen med mor, far, søsken og ikke minst besteforeldrene mine huskes godt. Bestefar lærte oss om både fugl og fisk og jeg husker spesielt godt at han på et eller annet vis lagde fuglelyder som fuglene svarte på. De gangene vi fikk svar kan du jo tenke deg hvilken glede det var. Og hvilken glede det var da rumpetrollene vi fanget sammen sakte men sikkert utviklet seg til små frosker, og gleden av å drikke saft av selvplukket bær. Dette er altså minner jeg enda har og aldri vil glemme, fordi en voksen tok seg tid til å gi meg disse opplevelsene. Opplevelsene har ført til at jeg den dag i ferdes mye i naturen, og med en sånn kjærighet for naturen ble det naturlig å velge natur og bevegelse som fordypning ved skolen jeg studerer. Det var først ved et besøk til Svensrud naturbarnehage og erfaringene jeg gjorde meg der som vekket nysgjerrigheten og engasjementet mitt når det gjelder barn i natur i norske barnehager. På hvilken måte utnytter egentlig barnehagene naturen rundt seg? Hva og hvordan kan man lære i naturen, og på hvilken måte legger de ansatte til rette for å bruke naturen til lek og læring? Like interessant; hva med barna, deres tanker, opplevelser og forhold til naturen? Ved hjelp av et intervju av en pedagogisk leder og en utflukt der barn utstyres med fotoapparat håper jeg på å finne svar.

1.1 Problemstilling og avgrensning

Hvordan er pedagogisk leders syn på naturens potensiale for lek og læring, og hva er fire barns faktiske opplevelse av en utforskertur i naturen?

Denne problemstillingen er utarbeidet med utgangspunkt i barns lek og læring i naturen, som er tema for oppgaven. Et mål med oppgaven er å få et innblikk i en pedagogisk leders erfaringer og opplevelser rundt tema og kunnskaper om barns opplevelser i naturen fra barneperspektivet. Er det sånn at en pedagogisk leders oppfattelse om potensialet for lek og læring i naturen er lik den faktiske opplevelsen som de involverte barna har? Opplever de involverte barna en utforskertur i naturen på en annen måte enn pedagogisk leder forventer? I denne oppgaven undersøkes fokuset i en større sammenheng ved å gå i dybden framfor i bredden, og slik avgrenses undersøkelsens omfang. Barns undring og fantasi vil vise seg å være vesentlig. Det som kun er en trestubbe i voksens syn, kan godt vise seg å være et troll i barns øyne og fantasi.

1.2 Lekbegrepet

Lek kan defineres som en frivillig og lystbetont aktivitet som handler om alt fra bevegelse til motorikk, sosialt samspill, vennskap, fantasi, glede, spenning, mestring og utforskning. Ifølge *Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver* (heretter kalt Rammeplanen) (Kunnskapsdepartementet, 2011) lærer barn verden og seg selv å kjenne gjennom kroppslig aktivitet, og de skaffer seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper ved sanseintrykk og bevegelse (s. 34). Lek kan ses på som en aktivitet der man går inn i sin egen verden med egne roller og regler, en aktivitet som på sin måte er en viktig og stor del av barnehagelivet. Først og fremst som en verdi i seg selv, som en dimensjon ved det å være barn, dernest som en metode til læring (Buaas, 2009, s. 25). Synet på lek er altså ikke kun knyttet til lekens egenverdi eller det å være barn, men også som et pedagogisk hjelpemiddel for læring. Ikke bare har leken en framtrødende plass i barnehagelivet og barnekulturen, den er også en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 26). I Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2011) står det at et lekfellesskap kan legge grunnlag for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen og gjennom lekens mange uttrykksformer skaper vennskap og forståelse på tvers av alder, språklig og kulturell ulikhet (s. 26). Å dele opp lek i forskjellige kategorier som for eksempel regellek, konstruksjonslek og rollelek er vanlig innenfor pedagogikken, men sett fra barneperspektivet blandes de forskjellige lekformene på kryss og tvers i den samme lekeprosessen (Buaas, 2009, s. 28).

1.3 Læringsbegrepet

«Å lære er knyttet til vår menneskelige eksistens og danner grunnlaget for det livet vi lever» (Säljö 2001, i Nordtømme, 2010, s. 16). Vi vil alltid lære, og disse læringsprosessene vil for alltid fortsette å utvikle seg. De stopper ikke opp når du når en viss alder, utviklingen følger deg til graven. Læringsprosessen er vid og vår evne til å gjøre oss i stand til å handle og tenke på nye måter og læringslivet kan kjennetegnes ved at det er bevegelig og stadig i forandring (Nordtømme, 2010, s. 16). På samme måte som lek foregår læring i det daglige samspillet med andre mennesker og miljøet, og læring er nært sammenvevd med nettopp lek, omsorg og danning (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 27). Læring kan baseres på formelle lærings situasjoner som er ledet og planlagt av personalet og uformelle situasjoner som knyttes til her- og nå-situasjoner i lek, oppdragelse og annen samhandling. Det er ikke

hensiktsmessig å trekke et klart skille mellom lærings situasjonene da begge har en pedagogisk hensikt (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 28). Forskning viser også at førskolelærere er usikre på skillene mellom formell og uformell læring (Buaas, 2009, s. 29). Læring om seg selv og andre, om samspill og den fysiske verden omkring er ifølge Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 28) med på å skape mening i barns liv.

2. Teoretiske perspektiver

2.1 Barns forhold til naturen

Ønsker man å studere barns naturopplevelser kan det gjøres på mange måter. Barns naturopplevelser kan bidra til lek og kreativ utfoldelse, men også til erfaring og læring innenfor flere fagområder (Lysklett & Bakke, 2013, s. 153). En måte for å tilegne seg kunnskap og bevissthet omkring naturen sett fra barns perspektiv er å utstyre barn med fotoapparat for å ta bilder i naturen. Denne metoden, sammen med samtaler og undring rundt barnas fotografier, kan gi et bilde av hva barn selv er opptatt av i naturen (Lundheim, 2014, s. 135). Undring er ikke bare et sentralt tema i barns liv, men skal også være en del av barnehagens innhold jf. Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 24). En del bacheloroppgaver har fokus på barnehagelærers tilrettelegging av gode naturopplevelser for barn, og det er også gjort forskeroppgaver på hvordan barnehager kan legge til rette for barn med spesielle behovs kontakt med naturen (Lundheim, 2014, s. 134). Oppgaver man bør se mer av er oppgaver med fokus på barns læring i naturen og undringssamtaler med utgangspunkt i naturvitenskapelig nysgjerrighet (Lundheim, 2014, s. 136).

2.2 Barns læring i naturen

Erfaring og sansing av nesten alt som finnes i omgivelsene er hvordan naturfaglig læring begynner, og noe av det man husker aller best gjennom livet er de små, sterke opplevelsene man finner gjennom oppdagelsene, nysgjerrigheten og følelsene (Hilmo, Holter, Langholm, Lea & Synnes, 2011, s. 11; Vedum, 2001, s. 8). Det er ikke de store og strabasiøse turene som er avgjørende for kunnskap og naturglede, det som betyr noe er selve møte med livet (Vedum, 2001, s. 8). Barn forsøker hele tiden å skape mening i verden ved å utforske sammenhenger, og de utforsker omgivelsene sine ved å være undrende og spørrende fra

første øyeblikk (Langholm et al., 2011, s. 11). Ulikt innemiljøet er naturen et rom som stimulerer barnas naturlige nysgjerrighet, et rom hvor kropp og sanser brukes på en helt annen måte enn inne (Vedum, 2001, s. 15). Et rom som forandrer seg gjennom årstidene gir også muligheter for varierte utfordringer, opplevelser og spørsmål. Er det noe som flyter kontinuerlig og naturlig, er det barns spørsmål, og barndommens nysgjerrighet er opphav til noen av de mest kraftfulle ord vi kjenner – «hva, hvordan, hvorfor og hva skjer hvis?» (Langholm, et al., 2011, s. 12). Ifølge Merleau-Ponty er barn kroppssubjekter i bevegelse og samspill med omgivelsene, der man gjennom kroppen opplever og forstår verden (referert i Bakke & Lysklett, 2013, s. 153). Sånn dannes grunnlaget for læring gjennom det kroppen opplever, men det er ikke kun læren om planter og dyr, om samspillet i naturen og omtanke for det som lever der som gjør naturen til en unik læringsarena. Blant annet er naturen en flott arena når det gjelder språkutvikling og begrepslæring, der begreper nyanseres ved nye erfaringer og opplevelser (Langholm, et al., 2011, s. 55). Dette skjer blant annet gjennom konkrete erfaringer med innholdet i ord, gjennom gode samtaler og selvfølgelig gjennom den språkbærende leken. Forskning i andre land viser at også kognitive evner som oppmerksomhet, logisk tenkning og observasjon forbedres hos barn som er i naturen, og at barn i naturen er mindre utsatt for stress (Pyle (2002); Wells & Evans (2003) i Langholm et al., 2011, s. 59). Barns tidlige erfaringer med naturen har ofte vært positivt knyttet til utviklingen av fantasi og undring, der undring er en motivasjon for livslang læring (Cobb (1977); Wilson (1997) i White & Stoecklin, 2011, s. 3)

2.3 Barns lek i naturen

Den viktigste naturopplevelsen i barnehagen er den barna har i daglig utelek og under turer i nærmiljøet (Lars Maanum (2010) i Bagøien & Storli, 2002, s. 12). Er man på søken etter sterke opplevelser for sansene, i et autentisk miljø uten altfor mange restriksjoner, er naturen snart det eneste stedet der slik atferd er tillat (Bagøien & Storli, 2002, s. 13). Naturen er et godt rom for grensesprengende og variert lek og den innbyr til utforskning av omgivelsene med hele kroppen, noe som gir verdifulle erfaringer om både miljøet og seg selv (Bagøien & Storli, 2002, s. 13). På grunn av sitt mangfold av muligheter og sin kompleksitet er naturen et egnet sted for mestringsopplevelser, og det er viktig at barn opplever mestring gjennom bevegelser da bevegelseserfaringer er tett knyttet til utvikling av barns selvoppfatning (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 15). Det å utfordre og gi barn gode motoriske opplevelser i ulike miljøer bør derfor være et hovedfokus i barnehagen, der målet er at barn skal få lyst

til å utforske egen kropps bevegelsesmuligheter (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 16). At terrengets utforming er slik at barn inviteres til ulike aktiviteter og samtidig motiverer barna, er det som kjennetegner barns lek i naturen (Bagøien & Storli 2002, s. 15). Det naturlige utemiljøet har tre kvaliteter som er unike og tiltalende for barn som lekearena: dets uendelige mangfold, at det ikke er voksenskap og følelsen av tidløshet der landskap, trær og elver som er beskrevet i eventyr og myter fortsatt eksisterer (Prescott (1987) i White & Stoecklin, 2011, s. 4). Spennende opplevelser som frykt, glede, mestring og grensesprengning i et utfordrende miljø med muligheter for risikofylt lek, er også noe barn aktivt søker fordi det gir helt spesielle kroppslige opplevelser (Bagøien & Storli, 2002, s. 16). Gjennom grensesprengende kroppslig utforskning kan barna få erfaring og forståelse for sin egen grad av muligheter og begrensninger, og i større grad få utfordringer man sjeldent finner i de tradisjonelle barnehagenes uteområder (Bagøien & Storli, 2002, s. 16) Mange mener at lek og læring går hånd i hånd, et syn som støttes av flere (Osnes, Skaug & Kaarby 2010, s. 21). Brukes lek også som undringsarena, vil leken være både en metode for læring og en arena for personlig utvikling (Lillemyr, 2011, s. 37)

2.4 Den ansattes rolle i naturen

Naturen som lek og læringsarena gir store muligheter og utfordringer, men det stiller også store krav til den ansatte. Det er en fordel å kunne utnytte de mulighetene naturen gir for aktiviteter som gir opplevelser, kunnskap og erfaring. Man kan godt nyte naturen uten å forstå mekanismene bak, men for å kunne utnytte det potensialet som ligger i arbeid med naturfag i barnehagen, er kunnskap om naturen og naturfag en forutsetning (Langholm, et al., 2011, s. 13). Naturfag handler om å prøve å finne ut, ikke bare om å vite - og aktivitet, praktisk arbeid og undersøkelser sammen med barn er selve kjernen i det naturfaglige arbeidet (Langholm et al., 2011, s. 12). Barn er nysgjerrige og vil gjerne vite, men det er et viktig poeng å ikke drive skole i barnehagen (Lie, Vedum & Ødegaard, 2013, s. 14). Barna skal få sanse, oppleve og erfare, men naturopplevelsene må ikke ødelegges ved at barna blir fortalt alt en vet om noe uten at de spør om det. Spørre vil de, for ute i naturen står oppdagelsene i kø og oppdagelsene vil føre til spørsmål. Alt kan ikke svares på, men å undre seg sammen med barna og ved å vise engasjement og ta del i barnas iver, så kan barna stimuleres til å forske videre (Vedum, 2001, s. 17). Engasjerte voksne skaper engasjerte barn, og å skape dette engasjementet er den ansattes oppgave og utfordring (Lie, Vedum & Ødegaard, 2013, s. 15). Blir barna også følelsesmessige engasjert kan de utvikle kjærlighet

til naturen og det som lever der, i tråd med Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2011) som skriver at barn skal lære å ta vare på seg selv, andre og naturen (s. 32). Barn får sine holdninger fra voksne rollemodeller, og de som jobber med barn har derfor et særlig ansvar for å være gode forbilder (Bakke & Lysklett, 2013, s. 161). Det å utvikle barns medfølelse og empati er kanskje den viktigste oppgaven i barnehagen og kan bidra til at barn ikke vil ødelegge det de har sett og fått nærkontakt med og blitt glad i (Lie, Vedum & Ødegaard 2013, s. 15). Sjansen er større for at man vil ta vare på og videreføre disse holdningene som voksne, om en lærer seg å ferdes i naturen på en respektfull måte mens man er barn (Bakke & Lysklett, 2013, s. 161).

3. Metode

I denne oppgaven brukes kvalitativt forskningsintervju som metode. Det kvalitative intervjuets styrke er presisjonen i beskrivelsene og fortolkningen av hva innholdet betyr (Dalland, 2012, s. 156). Ved bruk av en metode som er basert på et subjekt-subjekt-forhold skapes en nærhet til feltet og et intervju preget av fleksibilitet, der forskningsprosessen påvirkes av både forsker og informant (Bergsland og Jæger, 2014, s. 66). For å få en helhetlig forståelse av temaet, er også barnesamtaler brukt som metode i denne oppgaven.

3.1 Barnesamtaler

Det er lett som voksen å anta hva barn vil og ønsker. Det som er interessant i denne oppgaven er å få en innsikt i barneperspektivet kontra de mulige voksenantakelser om hva som egentlig rører seg inne i barna. Ved hjelp av barnesamtaler om det som fanger barnas oppmerksomhet ute i naturen kan man muligens enklere ta deres livsverden inn i barnehagens planlegging og pedagogiske innhold. Mange som har vært i samtaler med barn har nok opplevd at de ikke alltid svarer logisk og ut fra hva de voksne forventer, men det kan likevel være logiske svar utfra barnas forutsetninger, erfaringer eller situasjon de er i der og da (op.cit i Løkken & Søbstad, 2013, s. 117). Det handler om å gi barna rom for sine uttrykk, der den ansatte lytter og undrer seg sammen med dem. Barnesamtalene som ble gjennomført i forbindelse med denne bacheloroppgaven oppsto spontant ved deltagende observasjon og ut i fra hva barnet fortalte at det undret seg over eller ble fascinert av. Samtalene ble tolket ut i fra sammenhengen de oppstod i og så langt det lot seg gjøre, fra barnas synsvinkel. I

forkant av barnesamtalene ble en beskrivelse av det som skulle foregå og et samtykkeskjema sendt til barnas foreldre (vedlegg nr. 1). Å fremskaffe et såkalt informert, frivillig samtykke handler først og fremst om at de som involveres i forskning gjør det med viten og vilje og på et fritt og selvstendig grunnlag, men det kan også bidra til å hindre misforståelser og kritikk (Dalland, 2012, s. 105). Ifølge personvernombudet for forskning ved Norsk Senter for Forskningsdata (NSD) bør et sânt skriv blant annet inneholde informasjon om alle aspekter ved den aktuelle studien for å hjelpe de involverte til å ta stilling til om de ønsker å delta eller ikke (Dalland, 2012, s. 105). Ingen samtaler ble gjennomført uten foreldrenes samtykke. Alle barn som deltok i samtalene har blitt anonymisert i oppgaven. Alle opptak har blitt slettet etter transkripsjon, og de involverte har fått et løfte om diskresjon. I oppgaven brukes fiktive navn, ellers refereres det til intervjupersonen, de involverte og barna. Alt annet av personopplysninger som kommer frem er det gitt tillatelse til å bruke.

3.2 Intervju og intervjupersonen

I et møte mellom mennesker skapes forventninger. Både den som intervjuer og intervjupersonen vil ha forventninger til hverandre. I forkant av intervjuet ble det utarbeidet en guide som inneholdt emner og rekkefølge for intervjuet (vedlegg nr. 2), samt samtykkeskjema i henhold til personvern (vedlegg nr. 3). Den pedagogiske lederen som ble intervjuet har førskolelærerutdanning og 16 års erfaring fra barnehage. Den pedagogiske lederen vil i det følgende bli referert til som Sonja eller intervjupersonen for både å ivareta anonymiteten og for å skape bedre flyt i oppgaven. Sonja ble valgt som intervjuperson på grunn av sin lange erfaring og kunnskap om barn i naturen.

4. Funn og drøfting

Den innsamlede dataen er tematisk bearbeidet, og følgende drøfting har vært gjennom systematisering, analyse, vurdering og tolkning (Dalland, 2012, s. 182 og s. 144).

4.1 Pedagogisk leders erfaringer og opplevelser med barn i naturen

Sonja brenner for at barnehagen skal være en god plass for alle barn, uansett forutsetninger. Hun er opptatt av at alle barn skal føle en tilhørighet, være en del av et fellesskap og å lære gjennom lek. I denne barnehagen brukes naturen primært som en ekstra boltreplass, men Sonja kunne tenkt seg å gå mer i dybden og også brukt den som en utforskerarena. Et intervju med Sonja forsøker her å gi denne oppgaven en pedagogisk leders syn, erfaringer og opplevelser omkring barns lek og læring i naturen.

Sonja har som nevnt mange års erfaring fra barnehagen og har i årenes løp tilegnet seg mange varierte erfaringer og opplevelser vedrørende barn i naturen. Hun mener det som tiltaler barn i naturen er individuelt, men peker på at lek med fysiske utfordringene ikke lenger tiltaler gutter spesielt, men også jenter mer i dag enn før. Studier fra det siste tiåret viser at gutter og jenter leker mer likt og mer sammen i dag, i motsetning til de gamle tradisjonelle oppfatningene mange har av hvordan gutter og jenter leker sine leker i kjønnsgrupper (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 155). Det betyr ikke at den kjønns spesifikke leken har forsvunnet, men heller at forskjellene har minsket i og med at barn påvirkes av og kopierer situasjoner fra dagliglivet som i dag er et mer likestilt samfunn enn før (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 155). Uavhengig av kjønn er det flott at de kan leke med det de vil, med den de vil. Både guttene og jentene i denne barnehagen trives og vil ut i naturen, opplever Sonja. Kan en mulig årsak være at barnehagens inngjerdede uteområde og apparater er det samme år etter år, som blant annet betyr at bevegelsesutfordringene etter hvert blir tilvent og i verste fall kjedelig for de barna som har vært der lengst? Det kan være fare for at aktualiserte affordances i lekemiljøet allerede er ferdig utforsket og at barna er på søken etter nye utfordringer (Bagøien & Storli, 2002, s. 72). Sonja sier det sånn: «De [eldste barna] bare er der. De får ikke prøvd seg, utfordret seg. De bare vandrer.» De leker med det samme, med de samme barna, dag etter dag. Alt går i det vante spor. Hva kan de ansatte gjøre for å motivere disse barna? Terrenget og vegetasjonen i naturen gir barna flere ulike mulige affordances og opplevelser, og kan være en god grunn til å søke seg ut (Osnes, Skaug & Kaarby, 2010, s. 159).

Ute i barnehageskogen tar de ofte i bruk en naturlekeplass foreldre har utarbeidet med selvlagde bevegelsesforsterkere som byr på ulike motoriske utfordringer og noe for en hver.

En naturlekeplass stimulerer til bevegelse, og på naturlekeplassen betyr det at barn møter fysiske utfordringer som setter barnas sansemotoriske ferdigheter på prøve (Bagøien & Storli, 2002, s. 73). Sonja er opptatt av den motoriske utviklingen og mestringen som stimuleres gjennom allsidig fysisk lek, en utvikling som går fortere for barn i naturen som følge av de store utfordringene naturen har å by på (Lysklett, 2013, s. 143). På grunn av sitt mangfold av muligheter der kompleksiteten i miljøet inviterer barna til å prøve ut kroppen sin på mange forskjellige måter og finne utfordringer i miljøet som stimulerer de grunnleggende bevegelsene, kan naturen karakteriseres som et egnet sted for mestringsopplevelser (Bagøien & Storli, 2022, s. 14). Under kapittelet «barns lek i naturen» tidligere i denne oppgaven vises det til at mestring og bevegelseserfaringer er knyttet til utvikling av barns selvoppfatning, noe som da bør styrke begrunnelsen for pedagogisk arbeid i naturen (Langholm et al., 2011, s. 55). Det er altså mye som taler for naturen som lekarena, men det betyr ikke at barnehagens uteområde og innhold er unyttig, for også der finnes motoriske utfordringer. Videre er Sonjas erfaring at barna leker mer med barn de ikke ellers leker med og at det er mindre konflikter i skogen. Henger det sammen med at barn finner hverandre på nye måter og at konflikter uteblir fordi naturen er et større rom med bedre plass og lekmuligheter? Er det fordi barna er mindre stresset i naturen? Sonja hevder at barna trives best på naturlekeplassen når de er ute i skogen, men reflekterer over at det muligens er fordi de ikke benytter den urørte naturen. Det er et interessant utsagn om barns trivsel og kan reise spørsmål om det er basert på observasjoner, barnesamtaler eller voksenantakelser. Det er likevel flott at det reflekteres over egen praksis.

«Vi er ikke gode nok på å bruke naturen til undring, barna vil helst leke», påstår hun. Hva ligger egentlig i en sånn påstand? Er de ansatte utrygge på egen kompetanse? Fenger ikke naturen som undringsarena? Hvem fenges så fall ikke; barna eller de ansatte? Kan undring være lek? Den ansatte vil i stor grad være avgjørende for hva og hvor noe skjer i barnehagen, og er den ansatte for eksempel utrygg vil det være enkelt å la være (Vingdal & Hollekim, 2001, s. 36). Kunnskap om naturen en forutsetning for å utnytte potensialet i naturen, men mangel på denne kunnskapen må ikke legge hindringer for å ta i bruk naturen i det hele tatt. For eksempel er ikke barn så opptatt av navn på ting, derimot er de opptatt av å få oppleve, undersøke og sanse (Lie, Vedum & Ødegaard, 2013, s. 14). Selv om Sonja sier at de er mye ute på tur, forsøker hun på ingen måte å male et perfekt bilde eller tilpasse sine svar til det øret vil høre. Hun forteller at hun savner å ta med bare noen få barn på utforskerturer, men at rammene for det ikke er gode nok i denne barnehagen og sikter til

bemanningen. Selv om de er mye utenfor barnehagens gjerder kunne hun tenkt seg og gjøre mer ut av det, men mener altså at ressursene de har til rådighet legger hindringer for det. Hvis det er sånn at bemanningsnormen hindrer utflukter, noe som er bekymringsverdig, skulle man kunne tro at flere barnehager og barn er i samme situasjon? Ved å våge seg utenfor det vante og rutinemessige bør det ikke være noe i veien for at en ansatt tar med seg en liten gruppe barn over gjerdet i utetiden eller utforske barnehagens uteområde? Få barn om gangen på forskerturer kan være lurt av flere årsaker, først og fremst med tanke på de stille og tilbakeholdne barna. De som ikke kaster seg frampå og undersøker, og med det går glipp av å lære ved å være nysgjerrig. Er man få barn gir det bedre muligheter for læring enn hvis hele avdelingen er samlet, og i stedet kan barnet oppleve mestring ved å bli utfordret der de ikke blir satt i forlegenhet (Langholm et al., 2011, s. 57). Den ansatte gis da mulighet til å se og høre det enkelte barnet og i større grad få muligheten til å anerkjenne og spille på barnets vitebegjær og nysgjerrighet. Dette vil ikke bare hindre at barnet mister interessen, men også styrke barnets motivasjon for å lære mer. Det er mye som taler for at barn som ofte bruker naturen til lek og utforskning får opplevelser på det fysiske, psykiske og sosiale plan, utfordringer og læring som danner en solid plattform (Vingdal & Hollekim, 2001, s. 15). Det kan forstås som at opplevelsene barna gis ute i naturen kan lage en grunnmur for resten av livet, men sier også noe om viktigheten av å gi barna disse opplevelsene.

Sonja understreker at for mange barn så er det nok ikke bare lek, men også de små tingene som fanger oppmerksomheten, som insekter, blomster og forandringer i naturen. Hun forteller at barnehagen har noe utstyr til utforskning av insekter, men at dette sjeldent brukes. I Rammeplanens (Kunnskapsdepartementet, 2011) punkt 3.4 «natur, miljø og teknikk» står det at fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr (s. 37). Hvis denne barnehagen følger styringsdokumentet sitt har de en fordel ved at de har noe utstyr på plass, men de må bruke det! For hvordan kan den ansatte gi barna muligheten til å oppdage hvordan dyr lever, eller hvordan forskjellige organismer er gjensidig avhengig av hverandre uten å gi barna disse opplevelsene og erfaringene? Sonja vet godt at det å bli kjent med insekter kan gi barna en større forståelse for det som lever i naturen, men erkjenner at ikke alle ansatte er bekvemme med insekter. Antakeligvis betyr det at ikke alle ansatte tar seg tid til å studere småkryp med barn, og hvordan kan man vise hvordan småkryp bør behandles da? Hyler og løper den ansatte kan dette overføres til barn, men forholder den ansatte seg rolig og etter hvert setter småkrypen tilbake der de ble funnet, legges grunnlaget for at også barn vil gjøre det (Bakke & Lysklett, 2013, s. 162). Med det vises også kjærlighet

og respekt for naturen og det som lever der, for ved å studere dyr på kloss hold kan man også se at insekter og småkryp har ben, øyne og kroppsdelar. Ved selv å få se og utforske dette kan barna utvikle et ønske om å ta vare på og beskytte dem (Lie, Vedum & Ødegaard 2013, s. 15). Ubekvem eller ikke bør personalet alltid ta utgangspunkt i barns nysgjerrighet og interesser (Kunnskapsdepartementet, 2011, s. 37). At ikke alle er bekvemme med insekter må respekteres, men heldigvis finnes det en rekke enkle teknikker og utstyr til de fleste formål (Vedum, 2001, s. 41).

Sonja forteller at mange barn i barnehagen er veldig opptatt av fugler, og at de har utnyttet dette ved å høre på fuglesang og sett på fuglebilder. Siden aktivitet, praktisk arbeid og undersøkelser sammen med barn er selve kjernen i det naturfaglige arbeidet, ligger det mye mer potensiale i dette enn fuglesang og bilder. For eksempel er løvsangeren, med sin lettgjennkjennelige sang, Norges vanligste fugl og en fugl de enkelt kan få et forhold til. Tenk på barnas nysgjerrighet og vitebegjær når de får høre at løvsangeren overvintrer i Afrika blant giraffer, elefanter og til og med løver, og når våren når Norge setter de kursen hit blant våre hjem og skoger (Vedum, 2001, s. 21). Ikke bare vekkes utforskertrangen og nysgjerrighet hos barna med en engasjert ansatt, også barnas fantasi stimuleres. Tenk når 2 – 10 millioner par små grønne fugler setter kursen hitover! Fugler som tema gir også andre pedagogiske muligheter og mange muligheter for undring og utforsking. Hva slags fugler kommer til Norge, hvor kommer de fra og hvorfor kommer de hit? Ved å ta utgangspunkt i noen fuglearter som kommer hit, kan man lære om de på vinteren og erfare de på høsten (Vedum, 2001, s. 21). Tar man utgangspunkt i at naturfag ikke bare handler om å vite, men å forsøke å finne ut, gir dette temaet, med utgangspunkt i barns nysgjerrighet og interesser muligheter for praktiske aktiviteter. Snekre fuglekasser, male, sette dem opp og følge med på hvordan reder bygges, hvordan eggene ivaretas og lignende kan føre til opplevelser som stimulerer naturinteressen (Vedum, 2001, s. 21). Den ansattes oppgave blir også å forklare de interesserte, ved hjelp av bøker og internett.

Sonjas erfaringer rundt barns læring i naturen er at hun merker at barna blir engasjert. De er med og utforsker og det kan bli et samtaleemne lenge etterpå eller dukke opp i lek i tiden fremover. Et godt utgangspunkt for lek i barnehagen kommer gjerne av felles opplevelser i naturen (Langholm, et al., 2011, s. 56), men også Vedums utsagn i denne oppgavens kapittel om barns læring i naturen kan være relevant ved at det man husker aller best er de små, sterke opplevelsene man finner gjennom oppdagelsene, nysgjerrigheten og følelsene.

Antakeligvis er det også mer interessant for barna med førstehåndserfaringer i naturen, enn en samlingsstund med bilder. Sonja stopper litt opp, ser tilsynelatende tankefull ut og erkjenner likevel at lekefokuset er overlegent læringsfokuset i denne barnehagen når det gjelder barn i naturen. Sonja har sagt noe om de ansattes forhold til naturen, men engasjerte ansatte, deltakende ansatte og utforskende ansatte har ikke blitt nevnt. Et ganske så spennende funn. Hvorfor har ikke det blitt nevnt? Har det ikke noe med saken å gjøre? Er det ikke så viktig?

4.2 Naturen fra et barneperspektiv

Store mystiske trestubber, små og store grantrær, farger i skogen og hva som lever der var det barna ga uttrykk for å være fascinerende, spennende eller rart gjennom fotografier og samtaler. Flest fotografier ble det av skogens mange forskjellige trestubber, noe som vekket alle de fire barnas oppmerksomhet gang på gang. For voksne er det muligens kun en stubbe, men barn har en unik, direkte og opplevelsesmessig måte å se naturen på som et sted for skjønnhet, mysterium og undring (White & Stoecklin, 2011, s. 4). Det kom til uttrykk flere ganger. Mange av trestubbene lå på skakke med røtter i alle retninger, og ved bruk av fantasi og kreativitet fortalte barna at de så forskjellige skapninger i dem. Piggsvin gikk igjen. Undringer over hvorfor det er en trestubbe og hvem som kan ha veltet den opptok dem i flere minutter. Det gikk over til spørsmål om hva stubben er der for? Bor det noen der? Hvem bor under, i eller på den? De åpnet bark og lette, ingenting. Ingen hjemme? Oppdagelsene sto i kø ute i naturen og allerede fra første stund utforsket barna omgivelsene ved å være undrende og spørrende. For at den ansatte skal stimulere barna til å forske videre er det viktig å undre seg sammen og ta del i barnas iver og vise engasjement (Vedum, 2001, s. 17). Her er barna heldige som har Sonja, som satt på huk sammen med dem. Mens de lette i barken spurte Jens(5) om de ødela hjemmet til noen. Har de som bor der rom, soverom, lekerom som oss? Det kan være vanskelig for den ansatte å finne et godt svar på alt, og hvordan skal den ansatte lære barn kjærlighet til naturen når de samtidig skal bidra til at barn får erfaringer med og kunnskaper om, jf. Rammeplanen? Samme hvordan den ansatte ser spørsmålet er det viktig å ta barnet på alvor og ikke avfeie spørsmål når et barn tilsynelatende er følelsesmessig engasjert. Et godt argument er at nå ødelegger de ikke noe uten grunn, men forøker å finne ut av hva som lever i trestubben. Ved å sette det de eventuelt finner tilbake er å vise gode holdninger, noe som er viktig når man vet at barn får sine holdninger fra voksne rollemodeller (Bakke & Lysklett, 2013, s. 161). Når de er ferdig med

utforskningen av trestubben, pratet de sammen om hva slags dyr som ikke bor der, som rev og elg. Men hvor bor de?

Skravla gikk i et sett til neste trestubbe. Trestubben sto der som en stor majestetisk stol og tiltrakk seg barna med en gang. Raskt klatret Kari(5) opp og satte seg i «kongens stol» samtidig som hun krevde tittelen. Tilsynelatende så fascinert utbrøt Jonas(5) at han skulle ønske at alle vennene hans kunne være med ut i skogen og se på denne trestubben. Barnas uttrykk kan tolkes som ren glede, sånn de klatret og lekte, gapte og pekte, fantaserte og undret seg over denne kongestolen. Den ble nøye studert og de oppdaget at den hadde grønt hår. Sammen undret de seg over mosen og hvordan den hadde kommet seg helt opp dit. Hadde de egentlig funnet et troll? Er det det naturlige utemiljøets tre kvaliteter som tidligere beskrevet som kom til syne? Kunne den ansatte unyttet barnas mosefunn, vært tverrfaglig og laget troll sammen med barna ved å finne steiner, male øyne, og bruke mosen som hår? Beklageligvis ble det hele avbrutt av at noen oppdager søppel som ligger like i nærheten. Søppelet ble fotografert og barna var tydelige på at å kaste søppel ute ikke er greit. «Det må være en rampenisse!». Barna viste her gode miljøholdninger, noe som blant annet kan komme av bevisstgjøring av at vi alle er en del av naturen og at naturen er noe vi har et felles ansvar for å ta vare på (Lie, Vedum & Ødegaard 2013, s. 255).

Videre inn i skogen ble en rødgrenet busk fotografert. Barna var helt enige i at denne busken måtte fotograferes fordi det var et så fint tre. De begrunnet rødfargen som det som gjorde det så fint fordi det var jo ikke så mye rødt i skogen nå. Et spørsmål om hva som er rødt i skogen satte i gang en liten undring. «Bringebær... Tyttebæra er rød... og rips! Men rips vokser vel ikke i skogen?». Ikke lenge etter på fant Jens en bringebærbusk. Blikk og tonefall gir uttrykk for skuffelse når de oppdaget at det ikke var bær på busken. Den ble likevel fotografert siden de elsker bringebær. Funnet fikk Karoline(5) til å glede seg over at de nå vet hvor de kan finne bringebær når bæret har lyst til å komme. Barna fant også tyttebærbusker. De undret seg veldig over hvorfor bladene var grønne og spør hvorfor de er det når alt det andre ikke er det. Her er det sterke farger, og smaker barna har lagret i minnet som vekket deres oppmerksomhet. Savnet de sommeren som har vært, gledet de seg til sommeren som kommer? Mange skriver om at alle barns spørsmål ikke kan besvares og i dette tilfellet er det heller ikke å forvente at den ansatte skal kunne om fotosyntesen på strak arm. Noen ganger kan det være greit å bli enige om å finne ut av det tilbake i barnehagen, men med tanke på at barn fort mister interessen kan oppslagsbøker være kjært i sånne situasjoner (Langholm, et

al., 2011, s. 56). På denne måten lærer barn at også voksne henter kunnskapen sin fra en plass.

Det neste som fanget barnas oppmerksom var et lite grantre. Eller juletre, slik barna sa det. For at de skulle kunne finne det igjen til jul og ta det med seg hjem og pynte det, måtte det selvfølgelig fotograferes. Trærne fortsatte å fange barnas oppmerksomhet, og det neste som ble fotografert var også et lite grantre hvor de nederste grenene lå nedover som et hus. Undringen over om noen bor inni der var kjapt i gang. Er det dyr, eller små nisser og troll som bor der inne? Like bortenfor fant de et lignende, men stort grantre. Akkurat som det forrige treet - bare mye større og for elger og mennesker, slo de fast. Det naturlige utemiljøets kvaliteter, der landskap, trær og elver som er beskrevet i eventyr og myter fortsatt eksisterer, fortsatte. Forskertrangen tok barna, og de bestemte seg for å gå inn i «huset». Spennende opplevelser som frykt, glede og mestring i et utfordrende miljø er noe barn aktivt søker fordi det gir helt spesielle kroppslige opplevelser (Bagøien & Storli, 2002, s. 16). De våget seg inn, og de brukte lang tid der. Stammen ble fotografert og studert nøye. Den var grønn på farge og den luktet vondt. De spurte seg om det er fordi treet er gammelt. Ved sanseintrykk skaffet de seg erfaringer og kunnskaper. De fulgte stammen ned til bakken. Det var mye vår innunder treet, mente Jonas og kikket ned på den bare bakken. Der fant han en «rødfis» og hoppet av glede. Ifølge Sonja er en rødfis noe militæret har skutt med, og det er alltid stas når barna finner dem. Noe som skaper glede, er gjenkjennelse, og denne gjenkjennelsesgleden kan godt overføres til å kjenne navnet på dyr, fugler og planter også (Vedum, 2001, s. 18). Jens foreslo at neste gang de skal i skogen kan de ha med niste og spise den innunder teet. De måtte forsikre seg om at det ikke var huset til elgen og så etter elgbæsj før de konkluderte med at det var trygt å spise der.

Når barna bevegde seg ut fra treet fortsatte interessen for ting på bakken. De fant ei kongle som noen hadde spist på og med litt hjelp fant de ut av at det er et ekorn som har forsynt seg. Å arbeide med sportegn er ikke bare en fin aktivitet, det kan også vekke interessen for å lære mer om dyret (Vedum, 2001, s. 18). Det var det som skjedde i skogen, nettopp ved at barna ville vite mer om hva ekornet lever av og hvor det bor. Og så dukket det store spørsmålet opp; hvordan kan man vite at det er et ekorn og ikke et annet dyr som har spist kongla? Har man kunnskap om det så ser man forskjell på en musespist kongle hvor «alt» blir spist og en ekornspist kongle som ligger igjen som noe mer rufsete. Igjen må man bare ta til oppslagsverk eller ta kongla med tilbake til barnehagen og søke opp svaret der hvis man ikke

vet, for å ivareta og utvikle barnets vitebegjær. På neste skogstur er sjansen stor for gjenkjennelsesglede hvis de skulle finne ei ny spist kongle. Samtalen om hva dyr spiser og hvor de lever ga dem nok en gang næring til å lete etter andre dyr og insekter. Bark fra en stubbe i nærheten ble revet opp og det ble lett ivrig, men det var for tidlig på året til å finne noe særlig småkryp. Funn av en pinne med gule flekker like ved tok fokuset dit. Gullroselav. Et navn Kari og Karoline syntes var fint, men andre navn som gullrosepinne og gullflekker ble foreslått allikevel. Kanskje var det en mystisk gullstav? Funnet førte til at de lette etter andre kvister og oppdaget at også de har rare ting på seg, som papirlav og kvistlav. De hadde aldri tenkt over det, men nå så de det over alt. Og plutselig fant de skjegget! Nå blir vel Plutti pott glad?

Videre inn i skogen trasket barna i dypsnøen i det det brøyt ut fra Jens at nå blir det jordskjelv for dyrene som bor i snøen. Hva slags dyr er det som bor i snøen da, spurte Jonas. Mus og maur, men musa er trygg under snøen fordi da er den gjemt for perleugler, spurvugle og kattugle, svarte Jens. Og kongeørn, havørn og fiskeørn, da. Faktisk har ugla så god hørsel at den kan fange mus selv gjemt under snøen, men før eller siden kommer nok denne fugleinteresserte gutten til å finne ut av det på en eller annen måte (Lie, Vedum & Ødegaard, 2013, s. 191). Sonja plukket opp interessen i samtalen og foreslo et besøk til uglefuglekassa de har satt opp i skogen. Den fotograferes før de banket på stammen for å se om noen var hjemme. Ingen ugle, men de fant en ny kongle som noen hadde spist på. Kongla sammenlignes med den forrige, den er ulik og de konkluderer med at ekornet ikke har spist denne kongla, med mindre den var veldig sulten og spiste den rein.

Etter en lang forskertur, beveget vi oss opp til naturlekeplassen. I intervjuet med Sonja kommer det fram at barna elsker denne plassen, men ingen ville leke akkurat da. De ville helst ta bilder. Kan det være at forskertrangen er sterkere enn leketrangen akkurat der og da og at Sonjas påstand i intervjuet om at barna helst vil leke, slås tilbake? Det har kommet fram at undring i skogen er noe de sjeldent gjør, som kan bety at undringen var mer spennende i øyeblikket. Kanskje så barna på forskerturen som lek? Fotoapparat er også noe nytt, som og kan bidra til en lyst utenom det de ellers gjør. Kanskje likte barna at de var i sentrum der og da, framfor å være en av mange på lekeplassen? Så de ville ikke leke akkurat da, men på spørsmål svarte de at de liker karusellen best på naturlekeplassen, et lekeapparat de ikke har på barnehagens uteområde. De sa også at de liker å klatre i trær. Treet byr som kjent på bevegelse i form av klatring, og en fordel ved treet er at det kan gi barna flere

muligheter for klatring og klatring på forskjellig vis som følge av avstanden og tykkelsen på greinene varierer. På grunn av treets kompleksitet vil barna stadig finne nye måter å klatre på og nye utfordringer som gjør klatringen artig og spennende (Bagøien & Storli, 2002, s. 14). Treets kompleksitet kan altså føre til at barnas interesse varer lenger, noe som er fordelaktig sammenlignet med et vanlig klatrestativ i barnehagen der bevegelsesutfordringene er begrenset jf. affordances. Kari, Karoline, Jens og Jonas er enige med hverandre om at lek i skogen er morsommere enn lek i barnehagen og begrunner det med at skogen er fin og stor. De mener naturlekeplassen er en bedre plass for lek enn å leke i skogen, for i skogen kan man bare spise bær og kanskje fekte. «Egentlig så må man enten kjøre karusell, huske eller klatre her [naturlekeplassen], men i skogen kan du kanskje gjøre hva du vil? Jeg vet ikke hva vi liker best jeg, men vi liker jo skogen da.»

5. Oppsummering og konklusjon

Denne oppgaven har forsøkt å gi et bilde av en pedagogisk leders syn, erfaringer og opplevelser omkring barns lek og læring i naturen gjennom et intervju, og naturen sett fra et barneperspektiv gjennom en utforskertur. Sonja ble strategisk valgt som følge av hennes lange erfaring med temaet og kunne med det belyse oppgavens problemstilling på en god måte. I intervjuet kom det blant annet fram at denne barnehagen hadde et stort fokus på lek, og et lite fokus på læring i naturen. Det kom da også fram at Sonja besatt mer kunnskap på læring i lek enn lek i læring. Det ble til og med påstått at barna ikke var så opptatt av læring ved undring! Likevel erkjente hun et ønske om mer tid brukt på undringstemaer, men mente at bemanning i barnehagen la hindringer for det. Med det til grunn hadde det vært interessant å sett hvordan andre barnehager gjør det med tanke på bemanning og utflukter, da de fleste barnehager forholder seg til nogen lunde lik bemanningsnorm. Sonja mente at mange av de ansatte var ubekvemme med insekter, og en kan spørre seg hva som ligger til grunn for det - om det er frykt eller manglende interesse og/eller kunnskap, eller noe helt annet. Det å inneha visse kunnskaper og ferdigheter om naturen påpekes av flere som en fordel når man bruker naturen som arena sammen med barn. Når det gjelder den ansatte og dens kunnskap er det ikke bare lettere å spille på barns nysgjerrighet, men det er også lettere å gjøre barn oppmerksom på ting det er verdt å legge merke til. Når den ansatte kommer seg ned på alle fire og sammen med barna undrer seg over spor, insekter, trær og blomster, så kan man en vakker dag oppleve barns glede over funn av en flott blåveis, i stedet for en «rødfis». Det

gjelder å utnytte de små, sterke opplevelsene; det være seg å studere arbeidsmauren på tur til tua, fuglefamilien i fuglekassa, insekter på blomsten eller smaken av nektaren innerst i inne i blomsten. Det er mange måter for å stimulere forskertrangen, men man bør ha i bakhodet at det er når barna selv kan velge hva de skal studere, og selv være oppdagelsesreisende, at nysgjerrigheten får næring (Vedum, 2011, s. 8). Det er interessant at det er de ansatte som ser ut til å være årsaken for manglende undring; bemanning, ubekvemme.

Konklusjon på problemstillingen «*Hvordan er pedagogisk leders syn på naturens potensiale for lek og læring, og hva er fire barns faktiske opplevelse av en utforskertur i naturen?*»

Et mål med oppgaven var å få et innblikk i en pedagogisk leders erfaringer og opplevelser rundt tema lek og læring i naturen, og kunnskaper om barns opplevelser i naturen fra barneperspektivet. Man kan ut fra funnene i denne oppgaven konkludere med at den involverte pedagogiske lederens oppfattelse om potensialet for lek og læring i naturen var *ulik* den faktiske opplevelsen de involverte barna hadde. Man kan også si at de involverte barna opplevde utforskerturen i naturen på en annen måte enn den pedagogiske lederen forventet. Videre kan man konkludere med at den pedagogiske lederen og barnehagen utnytter naturens potensiale for lek i stor grad og at barna høster store motoriske gevinster som følge av det. Derimot kunne naturens potensiale for læring vært utnyttet i større grad. Det kvalitative intervjuet som metode har fungert bra til oppgavens hensikt. Man må merke seg at funnene som har blitt presentert i denne oppgaven er én intervjupersons meninger, basert på hennes erfaringer og opplevelser, og at funnene som har blitt presentert i oppgaven har blitt valgt ut i fra hva som oppfattes som relevant. Enkelte funn er derfor ikke presentert i denne oppgaven.

Funn som kom fram i *naturen sett fra et barneperspektiv* viste at disse fire barna har høy undringskompetanse. De var utforskende og spørrende fra første øyeblikk og trakk konklusjoner med rot i virkeligheten og fantasien. Man så at et funn ledet til et annet, og at det alltid var noe å studere. Et interessant funn var at barna denne dagen valgte bort naturlekeplassen til fordel for mer undring, og en kan spørre seg om det var fordi en undringsøkt var noe nytt for dem eller at en undringsøkt i øyeblikket overgikk lekeplassen. Barna viste i stor grad at undring fenger. Også her er det viktig å ta hensyn til at presenterte funn er basert på tolkninger og samtaler av fire barns opplevelser og at om gruppen var annerledes sammensatt kunne man fått andre resultater.

Å gå på jakt etter stubber i skogen kan fort utvikle seg til å bli trolljakt i skogen. Vi må ikke glemme at oppdagelsesgleden og kombinasjonen mellom ekte undring, fantasi og virkelighet kan gi barn spillerom og utforskerrom både i kropp og sinn. Denne blandingen er magisk vidunderlig vakker og kan sette spor videre i livet og også øke gleden over å være ute. Dette glemmes så lett og blir borte i den store alvorlige verden. Kunnskap og oppdagelse er glede, og hva er vel mer ektefølt oppdagerglede enn et digert troll i skogen?

6. Litteraturliste

Bagøien, T. E. & Storli, R. (2002). *Lag en naturlekeklass: I barnehagen og skole* (2. utg.).

Oslo: Gyldendal akademisk

Bakke, H. K. (2013) Gjest i naturen. I O. B. Lysklett, O. B. *Ute hele uka: Natur- og friluftsbarnhagen* (kap. 8, s. 152-161). Oslo: Universitetsforlaget

Buaas, E. H. (2009). *Med himmelen som tak: Uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver* (Rev.utg.). Oslo: Departementet

Langholm, G. (Red.). (2011). Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. *Forskerfrøboka: Barn og natur*. Bergen: Fagbokforlaget

Lie S, Vedum, T.V, & Ødegaard T. (2013). *Undre meg på: Naturfag for førskolelærerstudenter*. Opplandske Bokforlag

Lillemyr, O. F. (2011). *Lek – opplevelse – læring i barnehage og skole* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Lundheim, R. (2014). Bacheloroppgaver med naturfaglig innhold i barnehagelærerutdannelsen. I M. D. Bergsland, & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (kap. 5, s. 134-147). Oslo: Cappelen Damm akademisk

Lysklett, O. B. (2013). *Ute hele uka: Natur- og friluftsbarnhagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Nordtømme, S. (2010). Perspektiver på læring i barnehagen. I M.-L. Angell, S. Nordtømme

& H. D. Hognes (Red.), *Barnehagens læringsliv* (kap. 1, s. 15-27). Bergen: Fagbokforlaget

Osnes, H., Skaug, H. N., Eid Kaarby, K. M. (2010). *Kropp, bevegelse, helse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget

Vedum, T. V. (2001). Uteskole. I L. Brenden. (Red.), *Fritt fram for uteskole: Lek og læring i natur- og miljøfag: Håndbok for lærere* (kap. 1, s. 8-15). Oslo: Aschehoug

Vingdal, I. M. & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: Utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

White, R. & Stoecklin, V. (2011). *Children's's Outdoor Play & Learning Environments: Returning to Nature*. Hentet fra:

https://www.researchgate.net/profile/Randy_White/publication/267374472_Children's_Outdoor_Play_Learning_Environments_Returning_to_Nature/links/545141ec0cf2bf864cba8f55.pdf

7. Vedlegg

7.1 Foreldresamtykke

Vedlegg 1/3

Campus Hamar

Informert, frivillig samtykke.

Hei!

I forbindelse med bacheloroppgaven min om barns lek og læring i naturen, har ***** Barnehage sagt ja til å la meg gjøre forskningen min her. Jeg ønsker å tilegne meg kunnskaper om barneperspektivet i naturen og få en innsikt i hvor barnefokuset ligger når vi er ute i skogen. Dette blir en økt i skogen ved barnehagen onsdag 29. mars og skjer ved å utstyre barna med engangskameraer og la dem fotografere samtidig som barnesamtaler føres om det de undrer seg over og hvorfor. Informasjonen som samles inn kan bli brukt i bacheloroppgaven min, og alt som skjer tas opp på lydbånd for kun mine ører. Alt slettes så fort det er gjort om fra tale til tekst og oppgaven er godkjent. Ditt barn er valgt ut av *****, som også skal være med, og du står fritt til å godkjenne ditt barns deltakelse.

Undertegnende har taushetsplikt og alle som deltar anonymiseres.

Informert frivillig samtykke betyr at du sier deg villig til å la barnet ditt delta i denne forskningen, etter at du har forstått hva det innebærer å delta i den, og etter at samtykke er gitt frivillig.

25.03.2017

Med vennlig hilsen

Kjetil Karlsen

Foreldres underskrift

Vedlegg 2/3

7.2 INTERVJUGUIDE

Fase 1 (rammesetting) Løs prat og info om tema (5-10 min)

Fase 2 (erfaringer) Overgangsspørsmål: Erfaringer med tema (5-10 min)

Fase 3 (fokusering) Nøkkelspørsmål (15-20 min)
Barns forhold til naturen
Barns lek i naturen
Barns læring i naturen
Den ansatte i naturen

Fase 4 (oppsummering) Har jeg forstått deg riktig?
Er det noe du vil legge til?

Vedlegg 3/3

7.3 Pedagogisk leders samtykke

Campus Hamar

Intervju

Tema: Barns lek og læring i naturen

Informert, frivillig samtykke

I forbindelse med bacheloroppgaven min er jeg interessert i å høre om dine erfaringer og kunnskaper om temaet **barns lek og læring i naturen**. Opplysninger om deg og det du forteller vil bli behandlet etter personopplysningsloven og garanterer at du blir behandlet i samsvar med grunnleggende personvern hensyn. Du blir aidentifisert og anonymisert iht. Personombudet ved Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjenestes (NSD).

Informert frivillig samtykke betyr at du sier deg villig til å delta i denne forskningen, etter at du har forstått hva det innebærer å delta i den, og etter at samtykke er gitt frivillig.

Mars, 2017

Kjetil Karlsen

Intervjupersonen